

SZAKMAI FOLYÓIRATOK, HÁLÓZATI HÍRADÓK

Az OSZK HÍRADÓ, az Országos Széchényi Könyvtár pártszervezetének és szakszervezetének lapja 1973. évi 7—8. (júl.—aug.) számában arról tudósít, hogy az intézmény vezetősége a nemzeti könyvtár leendő várbeli elhelyezésével kapcsolatban napirendre tűzte szervezeteinek átalakítását. Az átszervezés nemcsak a gyűjteményi feladatokat logikai követelményeit és következményeit kívánja erősebben érvényesíteni az új „felállásban”, hanem szervezeten belül is nagyobb szerepet szán a központi szolgáltatásoknak és a hazai információs rendszer megteremtésével összefüggő szervezeti kérdéseknek. A könyvtár főigazgatóját az átszervezés értelmében két helyettes segíti. — Az átalakítás a Könyvtártudományi és Módszertani Központ helyzetét nem érinti, de hogy tudatosodjék munkájának szoros kapcsolódása az egész könyvtár tevékenységéhez, a híradó — szerkesztőségének elhatározása szerint — minden számában tájékoztatást fog közölni a KMK-ban folyó munkálatokról. Az első közlés azt a javaslatot ismerteti nagy vonalakban, amelyet a KMK a kötelező példányok ellenőrzési és elosztási rendszerének módosításáról terjesztett a Művelődésügyi Minisztérium elé, s amely fontos szerepet szán a meggyéknek a kérdés megoldásában.

A MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI KÖNYVTÁROSOK TÁJÉKOZTATÓ-jának elmúlt évi 2. száma a legnagyobb teret a hálózat felsőoktatási könyvtárainak, illetve szakközépiskolai és szakmunkásképző intézeti könyvtárainak helyzetével foglalkozó értékeléseknek szentelte. E beszámolókból kitérnék például, hogy az agrárfelsőoktatás területén megkezdett korszerűsítés 1972-ben befejeződött; az új főiskolák, főiskolai karok megszilárdultak, s ez a könyvtáraikra is kedvezően hatott. Néhány adat a terület 1972. évi munkájáról, teljesítményeiről: az állomány 958 047 könyvtári egység, a beiratkozott olvasók száma 11 505, a látogatóké 165 000, az állománygyarapításra fordított összeg 6 763 838 Ft (ebből könyvekre 2 311 980, időszaki kiadványokra 4 027 884 Ft-ot költöttek). Könyvtári és dokumentációs feladatot 100 dolgozó lát el. — A szakterület középfokú iskoláinak (szakközépiskolák, illetve szakmunkásképző intézetek) könyvtárai 1970 óta tartoznak a mezőgazdasági hálózatba. A hálózat irányító szervei most a legfőbb feladatuknak azt tartják, hogy a könyvtári tevékenység szakszerűségének megteremtése és a feltételek megjavítása révén eltűnjenek azok az óriási különbségek, amelyek ma még jellemzik ezt a 97 egy-

ségből álló fiatal könyvtári együttest. A beszámoló utal arra is, hogy csaknem valamennyi intézet együttműködik a területileg illetékes közművelődési könyvtárakkal, s ez a körülmény biztató a jövőre nézve is. A hálózati szakfolyóirat a középfokú iskolák könyvtárainak évi statisztikai adatait szintén közli; ezeket most nem ismertetjük, megvárjuk, amíg több év fejlődési irányzatát érzékeltető, összehasonlító számokat, valamint viszonyszámokat (pl. a beiratkozott olvasók aránya a tanárok, illetve a diákok számához képest, egy tanulóra jutó állománygyarapítási összeg stb.) tartalmazó statisztikákkal világíthatjuk meg e hálózatok teljesítményeit, utalhatunk eredményeikre és gondjaikra. (Természetesen az ilyen viszonyszámokat szívesen látanánk a felsőiskolai könyvtárak munkáját értékelő beszámolóiban is!)

Az ORVOSI KÖNYVTÁROS 1973. évi 3—4-es, összevont száma egyetlen témával foglalkozik: az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 6. országos értekezletének teljes anyagát közli. Ez nem kis teljesítmény, mivel a bevezetőkn kívül 36 előadás (felszólalás, beszámoló) hangzott el a kétnapos tanácskozáson. Ismertük Szepesi Zoltánné összefoglalását az értekezletről (megjelent a Könyvtáros 1973. augusztusi számában), mostanáig mégis meglepő volt számunkra, hogy ez a monstre-összejövétel eredményes lehetett. A kötetnek is beillő folyóiratszám végigolvasása adta meg a választ kérdéseinkre, mivel a kívülállót is nemcsak tiszteletre gerjeszti, hanem le is köti a rendkívül tárgyyszerű, mindig a tapasztalatokból vagy az adott helyzet elemzéséből kiinduló tömör előadásoknak, felszólalásoknak és a gazdag tárháza, amely a szakterület szinte teljes problémagyűjteményének tekinthető. Az egész így együtt a gondok és panaszok ellenére is azt az érzést sugalmazza, hogy az egyik legjobban fejlődő, legszebb reményekre jogosító szakkönyvtári hálózata ez a magyar könyvtárügynek. Jó híre remélhetőleg külföldre is eljut a több mint 80 oldalas angol, illetve orosz nyelvű összefoglalás révén.

A KÖNYVTÁRI HÍRADÓ-nak, „A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár közlönyé”-nek elmúlt évi 4. száma (július—augusztus) több olyan témát gondoz, ami fontossága miatt vissza-visszatér a folyóiratban. Ilyen például a munkásolvasók és a munkásgyermekek könyvtári segítése, az állománycsökkenés mértékéről és okairól szóló írások — ezekből már vita is kerekedett —, a feldolgozó munka időszzerű kérdései, képzési problémák, to-

vább a könyvtár ritkaságainak vagy értékes szerzeményeinek bemutatása. Ezek közül egy kísérlet leírására most külön is felhívjuk a figyelmet, mivel még nem ismertette a Könyvtáros sem a közművelődési könyvtárak szaktájékoztatói rendszerének továbbfejlesztésére a Könyvtártudományi és Módszertani Központ által készített javaslatot, illetve ennek 1972. október 1-től június 30-ig három könyvtárban (Miskolcon a Szabó Lőrinc Könyvtárban és Budapesten a 21., illetve a 28. sz. Szabó Ervin kerületi könyvtárban) bevezetett formáját. A cikkírók szerint a munkás származású középiskolások és a dolgozók esti gimnáziumának tanulói részére szervezett szaktájékoztatók döccenői ellenére is — például kezdetben sokan korrepetálásnak vagy nyelvtanfolyamnak fogták fel — bevált, az iskolák várják a folytatását. — Ugyancsak felhívjuk a figyelmet a címléírás szabványtervezetről folytatott zalaegerszegi tanácskozás ismertetésére; a címléírás tervezett reformja, ennek fogadtatása ugyanis olyan ügy, amely nemcsak a feldolgozó könyvtárosokat érdekli, hanem minden könyvtáros közelről érint. — A Könyvtári Híradó 5. (szep-tember—október) számában a hálózat életével foglalkozó vagy egy-egy könyvtár munkájának valamelyik részletéről szóló írások, rövid külföldi beszámolók és a saját kiadványok ismertetései (Csokonai, Neruda, Fodor József, a FSZEK új évkönyve) dominálnak. A folyóirat állandó feladatának tartja a bibliobusz munkájával kapcsolatban szerzett tapasztalatok közlését is.

A PÉCS-BARANYAI KÖNYVTÁROS legújabb, 1973/1. (1) számának kézbevétele után csak azt sajnálja a kívülálló olvasó, hogy ez a híradó oly ritkán jelenik meg. Ugyanis minden van benne, ami érdekessé és hasznossá teheti az efféle tájékoztatókat, és becsületet szerezhet a szakmának: könyvtári-közművelődési publicisztika (a megyei PB titkára írta); vallomás a könyvről, az olvasásról (író írta); művelődésszociográfia a szigetvári járás 15 termelőszövetkezetének vezetőiről, olvasási kultúrájukról (könyvtáros írta); az SZMT hírlapolvasójában szervezett kiállítás-sorozat, az ún. „Pécsi kisgaléria” tevékenysége, törekvései (a Műszaki Főiskola kari titkára írta); beszámolók, híradások, könyvtárbemutatók a különféle könyvtári hálózatokba tartozó intézmények (köztük például egyetemi könyvtár, szakszervezeti könyvtárak, falusi könyvtárak) munkájának ismertetése kapcsán (könyvtárosok, könyvtárfenntartók írták); történeti emlékezősek (például az első pécsi nyomda megalapításának 200., illetve az első pécsi újság megjelenésének 125. évfordulója

alkalmából); helyi kiadványok ismertetései stb. stb. Ráadásul az írások többsége nemcsak szakmai szempontból tanulságos, hanem érdekes, jó olvasmány is. Talán nem igazágtalanság, ha kettőt az elmondottak után még külön is kiemelünk közülük. Azonban mielőtt ezt megtennénk, hadd figyelmeztessük a négy könyvtárt, amely mint saját, illetve hálózatának orgánumát „tulajdonosként” jegyzi a híradót: „Baranya megye közművelődési könyvtárosainak tájékoztatója” az iskolai könyvtárügyi írások rendszeres megjelentetésétől sem zárkózhat el. Ezt a szándékát akkor is kifejezésre kell juttatnia, ha az iskolai könyvtárügy — fejletlensége vagy más ok miatt — jelenleg nem tart igényt a helyi könyvtári szaksajtó segítségére, közlési lehetőségeire. — Visszatérve a Pécs-Baranyai Könyvtáros mostani számának dicséretére, elolvasásra, esetleg országos közlésre tartjuk érdemesnek a pécsi ifjúsági könyvtárról írott beszámolót, tekintettel arra, hogy még sehol sem kapott országos fórumot ez a nálunk egyedülálló könyvtártípus, noha 2300 fiatal (14—26 éves) olvasója önmagában is olyan súlyt ad neki, ami miatt nem szabad nem létezőnek tekinteni. — A másik, számunkra nagyon kedves írás Tüskés Tibornak *A könyv dicsérete* című lírai önvallomása, amelynek olvastán nem tudjuk megállni, hogy ne idézzük néhány jellemző mondatát, gondolatát:

„A könyvet nem a kép — a fényképezőgép, a mozgókép, a képregény, a képernyő, a képtáviró stb. — veszélyezteti, hanem a papírosra nyomtatott betűtenger. Az írásos irodalmat nem a kép fenyegeti, hanem a rossz irodalom. Nem a képtől féltém a betűt, hanem a betűvel való visszaélésektől félek.

Csak a jó könyv van veszélyben. És a jó könyv sorsát a rossz könyv fenyegeti.” * „Megfigyelték már? A könyvszeretet mindig halk, csöndes, szelíd és békétűrő. Megérti azt is, aki nem nyúl a könyvért. A könyv-ellenesség viszont: kihívó, agresszív, erőszakos. A könyv védelme: az értékek oltalma. A könyv elleni támadás: a humánumot is fenyegeti. A könyv és az ember bensőséges kapcsolatából mindig új érték születik. Aki haragszik a könyvre, az emberség próbáját sem állja ki.

A jó könyv lehetővé teszi, hogy több életet éljünk egyetlen életünknel. A jó könyv ajándéka, hogy mélyebben, hitelesebben, igazabban élhessük azt az egyetlen életet, ami élni adatott...”

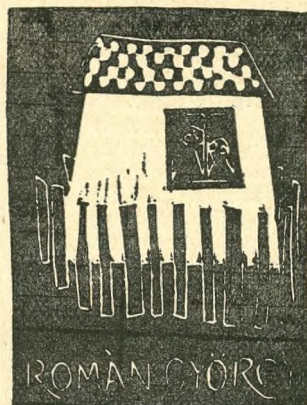
A KÖNYVTÁRI JEGYZÉSEK című Békés megyei híradó elmúlt évi második száma ismerteti a készülő könyvtárügyi törvényerejű rendeletet, illetve azt a szöveget, ami abból az ismertetés megír-

sának idején a nyilvánosság számára hozzáférhető volt; két írásában is foglalkozik nemzeti és könyvtári problémákkal (a szlovák, illetve a román anyanyelvű lakosság ellátásának kérdéseivel); ismerteti egy B-típusú könyvtár (Battonya) távlati fejlesztési tervét, s szempon-
tokat ad az 1974. évi munkaterv elkészítéséhez, illetve gyakorlati tanácsokat a községi könyvtár katalógusok kiépítéséhez. A híradót nemcsak gazdagítja, hanem színesíti is az értékes, régi állományát bemutató rovat, amely most Szenci Molnár Albert egyik, 1630-ban Lőcsén megjelentetett fordítását írja le röviden, s közli címlapjának hasonmását is. — A Könyvtári Jegyzéseknek régebben sajátos szintű változatos, nemegyszer humoros híryanaga. Egy érdekes hírt e számban is felfedeztünk. Íme: „A 'legdrágább' magyar könyv Kétsopronyban van; Bernáth Aurél 'A muzsa körül' c. műve. Egyik olvasója tíz darab lila Ady Endrét, azaz ötezer forintot felejtett a könyvben...”

A BORSODI KÖNYVTÁROS 1973/3. száma megemlékezik az augusztus 20-a alkalmából kitüntetett könyvtárosokról, folytatja könyvtárismertető sorozatát — a Sárospataki Nagykönyvtár bemutatásával —, s ugyancsak szinte állandó rovatot teremtve cikksokrot közöl az iskolai könyvtárügy különféle területeiről (az általános iskolai tantervmódosítás könyvtári következményei, a megyében 1971-től kezdve létrehozott 26 iskolai könyvtár elmúlt évi statisztikai adatai, óra- és foglalkozás-vázlatok). Különösen az utóbbiakat, az olyan segédleteket tartjuk fontosnak — és ezért más megyék könyvtárosainak figyelmét is felhívjuk rájuk —, mint a Térkép a könyvtárban címmel megtartott 5. osztályos földrajzóra leírása vagy a 4. osztályosok számára rendezett, A mi világunk című vetélkedő forgatókönyve. A tanácsi könyvtárügyről szóló írások most inkább a gondok — és nem kicsi gondok — oldaláról tartanak tükröt a könyvtárak és irányítóik elé. A tanácsi könyvtárak elmúlt 10, pontosabban 12 évről szóló gazdasági-pénzügyi statisztikák és a hozzájuk fűzött megjegyzések igen egyetlen fejlődésről tanúskodnak: a hatvanas évek elejének és közepének rendkívül lendületes fejlődése, melyről a Könyvtáros is többször írt elismerően, épp a gazdaságirányítási reform bevezetése táján tört meg s épp az ország egyik legnagyobb, iparilag legfejlettebb megyéjében: „... lelassult a könyvtári hálózat fejlesztése, a körzeti könyvtárak létrehozása megállt. A hálózatban 1968-tól 1970-ig létszámfejlesztés nem történt. Ugyancsak lelassult a könyvtárak korszerűsítésének üteme is. Az 1962-ben megkezdett könyvtári kor-

szerűsítést segítette a megyeközpontban biztosított felújítási és beszerzési alap. A központi alapok megszűnésével (1968) a hálózat korszerűsítése erősen lelassult. 1965 végéig 42 szabadpolcos, modern könyvtár kialakítására volt lehetőség, 1968-ig további 30 korszerű könyvtár létesült. A megyei... alapok megszűnésével a IV. ötéves terv irányelveinek végrehajtása is kétségessé válik. Jelenleg is kb. 340 könyvtár... alkalmatlan körülmények között dolgozik.” stb. stb. A megyei elemzésben felvetett általános problémákat további írások teszik szemléletessé: az egyik a népi ellenőrzési vizsgálat megállapításait közli a miskolci járás kulturális alapjainak felhasználásáról, a másik 52 olyan kistelepülés könyvtárai közül vizsgálja meg ötnék helyzetét, amely valamilyen ok miatt kimaradt a körzetesítésből. Ezeknek helyzetén a klubkönyvtári átszervezés sem segített. A körzeti szervezetből való kiszorulás következménye valamilyen „sajátos könyvtári magány, amit hosszabb ideig nehéz lenne elviselni...” — A tartalmas számot néhány helyi vonatkozású kiadvány ismertetése — köztük a 700 oldalas „Edelény múltjából” című köteté —, valamint a megye különféle hálózatainak hírei zárják. Ezekkel kapcsolatban javasoljuk, hogy a híreket ne hálózatonként, külön címek után csoportosítsa a híradó, hanem az egyetlenségek eltüntetése céljából a teljes anyagot olvassza össze egységes hírvottá.

(Az elmúlt év végén megjelent többi híradó ismertetését anyagtorlódás miatt következő számunkban közöljük.)

Bor István ex librise